

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Haročina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Železnica Rogatec-Brežice- Novo mesto.

V četrtek, dne 13. junija se je vršila revizija proge za železnico od Brežic do Novega mesta. V tozadavni komisiji so bili zastopani: železniški odbor iz Brežic, železniško in vojno ministrstvo, deželna vlada kranjska z okrajnima glavarstvom iz Krškega in Novega mesta, kranjska trgovska in obrtniška zbornica, kranjski deželni odbor, mestni občini Brežice in Novo mesto itd.

Kakor so nam zatrjevali merodajni gospodje, je pričakovati gradnjo te za Krško dolino tako važne železniške proge v kratkih letih, mogoče že v dveh. Če se to uresniči, bo železnica tekla že v petih letih.

Namen revizije proge je, da se na podlagi glavnega, že izdelanega načrta, zaslišijo v prizadetih krajih še javni in zasebni interesentje t. j. občine, trgovske in obrtniške zadruge ter kmetijske organizacije, kakor tudi zasebniki, trgovci, obrtniki, hišni posestniki itd.

V smislu morebitnih izprememb se potem izgotovi podrobni načrt, ki tvori podlago graditve.

Železniški odbor v Brežicah je storil doslej svojo dolžnost in je že pri napravi glavnega načrta upošteval koristi vseh občin po Krški dolini, osobito krajev: Čatež, Krška vas - Cerklje, Sv. Križ - Križaj, Kostanjevica, Št. Jernej in odtod krajev na levem bregu Krke: Draga, Bela cerkev, Št. Peter in Bučna vas.

Druga varijanta ob desnem bregu, po želji župana Zurca, se najbrže ne bo upoštevala.

Revizija proge je bila napovedana za dne 13. junija in naslednje dni. Slavna komisija pa je vse v enem dnevu opravila.

Po zaslugi okrajnega glavarja v Krškem, niso bili zaslišani zastopniki in interesentje iz Čateža, Krške vasi, Cerkelj in Sv. Križa.

Iz Čateža in Krške vasi so se šele drugi dan naknadno peljali v Novo mesto,

kjer so pri komisiji podali svoje želje. Iz Sv. Križa in Cerkelj pa ni bil sploh nikdo zaslišan.

V sredi pota, v Kostanjevici, se je napisal zapisnik in sta bila zaslišana župana iz Kostanjevice in Št. Jerneja.

Dočim je šentjernejski župan podal svojo izjavo, ni kostanjeviški prav nič označil svojega stališča in zapisnik kratkoma podpisal.

Pa dobro, da je še to storil in da je sploh zraven prišel; iskati se je pustil skoro dve uri.

Dobro, da so še drugi ljudje tukaj, ki se bodo potegnili za interese kostanjeviškega mesta.

Okrajni glavar krški je v svojem rajonu slabo skrbel za interese ljudstva, zato pa se je v Novem mestu pred Čatežčani in Krškovaščani skril.

Kako živimo na Notranjskem.

(Iz Knežaka.)

Da ne bodo mislili lažnjivci, ki odkladajo v zadnjih časih svoje smrdljive odpadke v krščanskem »Domoljubu«, da so nam zaprli sapo, jim danes vračamo njih ljubeznjivost. Sicer je tajnik Čemič v občinski pisarni vpričo dveh mož slovesno izjavil, da fabricira te dopise prifrknjeni »pisatelj« iz Zagorja, ki ima rad lepa dekleta bolj spredaj, grda pa zadaj, toda to so samo izgovori, kajti nam je dobro znano, da šteje ta »poštena« družba več članov, same poglavarje tukajšnje slovenske sleparske stranke, med katerimi je največ tuincev, ki so prišli od drugod v našo občino, pa imajo zdaj pri nas povsod prvo in glavno besedo. Ti tiči dobro vedo, da jim ne bi šla pšenica tako v klasje, ko bi bili mi složni, zato pa je bilo potrebno, da so napravili med nami sovraštvo, kajti »kjer se prepirata dva, tam tretji dobiček ima.« Ljudi hujskate drugega proti drugemu, zato da lahko gospodarite z našo občino, kakor vam drago. Zato se pa tudi vidi, kako naša občina pod vašim vodstvom krasno

napreduje. Obljubovali ste zlate gradove; a izpolnili niste ničesar. Kakšen dobiček ima torej občina od vaših zmag? Namesto ljubezni, imamo sovraštvo, namesto prave pobožnosti — hinavstvo, namesto miru — prepire in tožbe, namesto zmanjšanja občinskih doklad — zvišanje za več kot polovico! Sedmo leto že gospodarite posili našo občino in prišli smo tako daleč, da plačujemo letos 106 odstotkov občinskih doklad! Kak razloček med nami in med sosedno občino Zagorje! Tam imajo napreden občinski odbor in naprednega — ali po vaše »liberalnega« župana in vendar so sezidali šolo, napravili pri šoli vodnjak, razširili pokopališče, napravili velikanski vodnjak, napajališče in perišče, dasi so sezidali lep gasilni dom in ustanovili mlekarino, ki izvrstno posluje — vzlic vsemu temu plačujejo samo 35 odstotkov občinske naklade. In ti »brezverci« so šli in so popravili celo farovž! Seve, tam imajo glavno besedo občani davkoplačevalci, ki mislijo s svojimi možgani in ne rabijo tujih kuratorjev; pri nas pa imajo glavno besedo ljudje, ki ne plačajo nič, ampak samo vlečejo, ki ne morejo ničesar izgubiti, ampak samo pridobiti, zato pa ne marajo v svoji sredi »študiranih« ljudi, kakor je povedal Mihalniki, ampak samo take, ki se brez dovoljenja še kihni ne upajo in hodijo k občinskim sejam samo kimat. Ako gosp. Al. Urbančič ali gosp. Cuček kaj predlagata, gledajo vsi samo g. župnika, kaj bo on rekel. Ako pokima on, pokimajo vsi za njim; ako on odkima, odkimajo za njim zopet vsi. Bog živi take može in blažena občina, ki ima tako previdne gospodarje! Kakšna modrost in pravičnost vlada pri nas, kaže tudi razdelitev državne podpore. Ali ni naravnost škandal, da sta dobila to podporo bogati Uhan in še bogatejši župnik, dočim jo drugi, v resnici revni in zadolženi občani niso prejeli nič! Ali vas uči sv. vera, da je treba reveže zatiirati in bogate podpirati? Ob volitvah se vam gre vedno za sv. vero, kadar pa je treba sv. vero dejansko pokazati, pa vam je vera deveta briga! — Zaradi Polčkove gostilne, ki je ne bo nikdar dobil, ste imeli

tri občinske seje, ki stanejo občino okrog 140 K; tajniku, ki ga ni treba, ste zvišali mesečno plačo, zato, da je z ljudmi še bolj surov; potem ni čudno, da rasejo občinske naklade, kakor gobe po dežju! — Take razmere so seveda za nekatere prav prijetne, tako n. pr. tudi za tajnika, ki si računa poleg plače še posebe za vsako prošnjo po 1 K in se je vsled lepih svojih dohodkov pri nas prav lepo opasel, razun tega si lahko privoščiti, kar mu poželi srce. Ker je poleg tega tudi zelo vnet za božjo čast, preskrbljuje cerkev s šopki in cveticami, sodeluje pri cerkvenem zboru s svojim »tenorjem«, je umevno, da je pri g. župniku v velikem kreditu in da se mu ne bo skrivil noben las. Ej, gospod tajnik so prebrisani, ne bojte se! G. župan se mu seveda ne upa ničesar reči, še manj pa večina občinskega odbora. To ve g. tajnik prav dobro in se tudi podrži. Akte rešuje sam, ali pa gre kvečjemu po navodila k g. župniku; če se mu zdi, jih da časih podpisati g. županu, ako pa ne, jih pa kar sam podpisuje. Kaj njega brigajo župan in občinski svetovalci, saj ima na svoji strani poglavitne vladarje naše občine, g. župnika, g. kaplana in g. Mejala. Tudi pri klerikalni posojilnici ima glavno besedo. Toda, čudno se nam zdi, da se pri računih tako rad »zmoti«. Pri hranilni vlogi Luke Česnika se je »zmotil« samo pri obrestih za okroglih 80 K, pri hranilni vlogi Mihe Tomšiča pa za okroglih 50 K. Za koliko se je »zmotil« pri drugih vlogah, nam sicer ni znano, vendar pa smo prepričani, da mora biti takih »pomot« precej. Ja, potem ni čudno, da se odbornikom te posojilnice prirejajo take večerje, da o njih z občudovanjem in nevoščljivostjo govori vsa okolica in da se še nam sline cede po takih dobrotah! Gosp. tajnik, držite se te službe in če bi bila nevarnost, nakupite še enkrat toliko rož za cerkev in povzdignite za »božjo čast« svoj prijetni glas še višje in zagotovljeni bodite, da se vam ne bo nič zgodilo in da boste nemoteno še leta in leta opravljali svojo nesebično službo bogu v čast in svojemu — trebuščku v korist. Ako pa se bo drznila priti še kdaj kaka ženska pritožiti se zaradi vaših »pomot«, ali zaradi kake druge »malenkosti«, zapodite jo še bolj krepko iz pisarne, kakor ste že večkrat storili v splošno zadovoljnost našega dobrega, vernega ljudstva.

Zdaj pa preidemo k odgovoru na zadnji dopis v »Domoljubu«.

Pravite, da vaši »somišljeniki« odločno zahtevajo odgovora na zadnji naš »drzni« dopis. Proti temu moramo poudarjati, da po Polčkovem zatrdilu vi nimate »somišljenikov«, ampak same »fizle«. To ni bilo lepo od njega, ampak on mora že dobro vedeti, zakaj vas je tako krstil. Neumno je tudi, če nam očitata »drznost«, ko smo vam odgovorili šele na vaš tretji nesramni napad. Ali znabiti mislite, da smete imeti samo vi patent za drznost? Sra-

motili ste gospo M. Urbančičevo, norčevali ste se iz sive glave g. Cučka, napadali g. Česnika, gasilno društvo, vso tukajšnjo napredno kmečko stranko itd. na ostuden in lažnjiv način, potem pa, ko smo se naveličali vaših sirovosti in drznosti ter vam dali zaslužno brco, nam očitata, da smo »drzni« mi!

O klerikalcih je sploh znano, da so nedostojni in da napadajo in blatijo po svojih umazanih časopisih celo slabotne ženske. S posebno »korajžo« ste se lotili tudi gospe M. Urbančičeve iz Bača, ki je v vsakem oziru dostojna žena in bi bili Vi lahko ponosni, ko bi imeli v svojih vrstah kaj tako narodnih, zavednih in poštenih žen, kakor je ona. Seve, jezi Vas, ker je ona predsednica tukajšnje Ciril - Metodove podružnice, ker pri vsaki priliki požrtvovalno podpira narodne in druge koristne naprave, ker radodarno podpira uboge in sirote! Ampak gospa Urbančičeva naj si iz teh sirovih napadov nič ne stori; vsak pošten človek, vsak zaveden narodnjak jo bo ravno zaradi teh napadov še bolj cenil in spoštoval; pač pa je dandanes sramotno za vsakega poštenega človeka, če ga taki politični banditje hvalijo.

Gosp. Cuček si je iztekel za našo občino tekom 20letnega svojega županovanja toliko zaslug, da bi mu morala biti pač vsa občina hvaležna. Namesto tega pa ga zdaj ti pritepeni mladiči po časopisih vlačijo in ga sramote zaradi njegove sive glave. Ali ne uči božja zapoved, da se mora starost spoštovati? Ali dajete vi, ki pravite, da ste namestniki Kristusovi, tak lep zgled svojim ovčicam? V delu osivelim, za narod zaslužnim ljudem izpodkopujete med narodom vedno bolj spoštovanje tudi do vas.

Gosp. Cučka zasluga je, da imamo v Knežaku vodovod, ki ga vi niti razširiti ne morete; njegovo delo je veliki vodnjak na Jurišičah; razdelitev gmajne in gozda in pogozditev se je izvršila po njegovem vplivnem posredovanju; izvršil je vse predpriprave za javne vodnjake v Koritnicah in v Šembijah, o katerih pa pod vašo komando ni ne duha, ne slaha; njegovo delo je, da je bila sprejeta občinska pot Knežak - Koritnice med okrajne ceste; izvoljen je bil od vse okolice kot glavni pooblaščenec pri razdelitvi gozdov; že 20 let je član pogozdovalne komisije; bil je vedno vsakemu dober svetovalec v pravnih in gospodarskih stvareh, največje zaupanje je užival med ljudstvom in zaupajo mu celo na najvišjem mestu, — sam presvitli cesar ga je odlikoval z zlatim zaslužnim križcem! Seveda, od klerikalcev zahtevati hvaležnosti in priznanja, je nekaj nemogočega. Saj je med našimi klerikalci mnogo takih, ki se imajo ravno g. Cučku zahvaliti za marsikatero uslugo in dobroto, ki jim jo je storil. Mogoče, da bodo tudi ti slepci še enkrat izpregledali, ko bodo uvideli, kam so zašli, toda to je težko pričakovati, kajti izkušnje nam pričajo, da

vsak, ki se spremeni v »klerikalca«, postane tudi takoj surov in nehvaležen.

Gosp. Česnik bi bil gotovo ponosen na to, ko bi bil res začetnik in vodja pivških liberalcev. Toda v tem oziru mu vendar nakladate nekoliko preveč časti, dasi mu tudi mi s tem nočemo kratiti njegovih zaslug za prave koristi in probujo naroda. Pooblaščenim smo, se v njegovem imenu lepo zahvaliti za laskavo priznanje, ki ga pa mora — žalibog — hvaležno odkloniti. — Ob ustanovitvi gasilnega društva pa ga niste prav nič pogruntali, kar smo vam že zadnjič dokazali, pač pa je on vas pogruntal ob ustanovitvi vaše posojilnice, Marijine družbe in katoliškega izobraževalnega društva. Ali ste mar mislili, da res ne bomo uganili, čemu ste ustanovili svojo popolnoma nepotrebno posojilnico! Iz ljubezni do bližnjega, kaj ne? Zato ste pa tudi iz ljubezni do bližnjega takoj po prvih volitvah odpovedali dolg Markovcu in Colnarju, ki nista hotela voliti vaše stranke! In vidite, prav zaradi te vaše velike krščanske ljubezni do bližnjega je postala ustanovitev naše posojilnice živa potreba, da nam je bilo mogoče rešiti ljudi iz krempljev vaše prežive ljubezni. Ste razumeli? — Tudi Marijine družbe niste ustanovili zaradi večjega češčenja Marijinega, ampak zato, da imate pri volitvah in drugih političnih prilikah svoje vdane ovčice na razpolago, da vam pomagajo agitirati in pregovarjati starše in sorodnike. To ve danes že vsak otrok, zato pa dandanes pametni starši niti ne puste svojih hčera v to politično družbo, ampak jih rajši vzgojujejo doma, kakor se je to od nekdanj godilo. Ako bi se vi res potegovali za večjo čast božjo, bi se morala po vaših družbah vernost pomnožiti, pa je ravno nasprotno: toliko obrekovanja, jeze, sovraštva, preprirov in tožb ni bilo še nikdar v naši fari, kakor jih je zdaj, odkar ste pričeli sejati seme vaše nove vere. Kristus je res lahko vesel takih svojih namestnikov, ampak prepričani smo, da bi se tudi njemu slaba godila, ko bi prišel zdaj zopet na zemljo; takoj bi ga proglasili za »brezverskega liberalca« in vnovič bi ga današnja politična duhovščina križala, kakor so ga križali tudi prvokrat duhovniki. — Glede ustanovitve gasilnega društva v Zagorju, ki pravite, da ga je ustanovil gosp. Česnik samo zato, da bi ž njo držal pokonci napredno kmečko stranko, se pa samo smešite. Kje pa je bila takrat kaka napredna kmečka stranka?! Če boste tako neumne brusili, se vam bodo začele smejeti še Krulcove koze, ki niso baš posebno brihtne. »Spomni« na Predoslje so res nekako žalostni. V šolo sta hodila takrat dva nadarjena dečka, Valjavčev in Jordanov Jaka, ki sta zdaj oba že visokošolca in — klerikalca. Ampak, ko bi se bila vedno ravnala po naukih svojega učitelja, bi pač ne bila zašla tako daleč in bi bilo boljše za oba. A poslušala sta raje vaše nauke, naučili ste jih volilnih sleparij, ki so prišle na dan ter sta

bila zaraditega oba sodnijsko kaznovana in je vsled tega uničena njiju bodočnost. In kdo ima na vesti ta dva mladeniča? Tisti, ki so jih naučili teh nepoštenih manipulacij! —

Glede »spominov« iz Zagorja pa se nikar tako sramežljivo ne ženirajte! Saj poznamo tista vaša podla namigavanja. Ampak zelo se motite, ako mislite, da boste s tem koga terorizirali. Dosegli boste baš nasprotno! Zatorej krinko vašega hinavstva doli in ven z vašo grozno »novico«. Obljubili smo vam že zadnjič, da ne bomo več molčali in vam vrnili vselej šilo za ognjilo. In te obljube se bomo tudi dosledno držali. Podali ste se na polje osebnosti in mi — vam bomo sledili. Spomnili bomo razne Jenkote, Magajne, Orehke in Koželje na razne lepe »spomine«, opozorili bomo tudi g. župnika na davno minule lepše dni, »so d'jal', da je b'lo na Dolenjskem.« Dobi se tudi lahko kak klerikalni župan, ki ima tudi razne svoje »spomine« itd., itd. Toda, kdor bo prizadet, naj se ne huduje na nas, ampak na tiste podle ljudi, ki ne mirujejo in nas blatijo po časopisih. **Mi bomo samo vračali!** Ako ne morete držati svojih ljudi v mejah dostojnosti, nas nič ne briga, odgovornost in posledice nosite sami! — Dopisnik tudi nekaj blede o računih za šolo na Juršičah. Tukaj se vidi, da mora biti ta človek šele malo časa v tukajšnjem kraju, ker sicer bi mu moralo biti znano, da je gosp. Česnik, oziroma dotični stavbinski odbor predložil omenjene račune že pred šestimi leti. To je znano že vsaki kravi na Juršičah in bi se bil »častiti« dopisnik lahko pri njej informiral, ako se ni hotel informirati pri županstvu v Knežaku. Toliko za danes. Građiva imamo še mnogo in smo vedno pripravljene, na vaše »krščansek« napade.

Predno pa zaključimo, si ne moremo kaj, da ne bi omenili gledališke igre, ki so jo ondan priredili pri Matetu in o kateri vlada po celi fari samo ena sodba, da je bila »imenitna«. Ampak dotične avtomobiliste, ki so nas v zadnjem »Domoljubovem« dopisu tako prijazno pozdravljali, tudi mi opozarjamo, naj se v kratkem ustavijo pred št. 42. v Knežaku in naj gostilničarja ne pozdravljajo samo z avtomobilskim pozdravom »puf, puf«, ampak naj ga potolažijo s kakim bolj »zvenečim« pozdravom.

Več občanov.

Razgled po svetu

Državni zbor.

V državni zbornici so sprejeli zakon o ureditvi uradniškega vprašanja. Nato so vzeli v pretres brambno reformo.

Italijansko - turška vojna.

Laško vojno ministrstvo sporoča uradno, da je bilo od začetka vojne do sedaj v afriški vojni ubitih 57 častnikov,

588 podčastnikov in navadnih vojakov, razven tega pa pogrešajo 2 častnika in 325 vojakov.

Nemiri na Kitajskem.

Mlada kitajska republika še vedno trpi na porodnih bolečinah. Več pokrajin bi se rado odtrgalo od države. Državi primankuje denarja, zato se neprenehoma upirajo vojaki, ker ne dobivajo plače.

Slovenija

s Šukljeta brošura. V soboto, dne 15. junija je izšla omenjena knjižica »Deželni zbor kranjski in deželne finance«, katero je spisal bivši klerikalni deželni glavar Fran pl. Šuklje. Priporočamo vsem svojim čitateljem, naj si knjižico temeljito preberejo, če se količkaj zanimajo za to, kako da gospodari sedanja klerikalna večina z deželnim denarjem. Naj bi jo prečitali tudi vsi navdušeni volilci S. L. S. Prepričani smo, da njena vsebina marsikateremu odpre oči in da nekoliko bolj pretehta besede politikujočih guhovnikov in klerikalnih kandidatov za časa volitev. Kako velikega pomena so razkritja o žalostnem denarnem stanju dežele, pač najlepše svedoči to, da so klerikalci v svojem »Slovincu« pl. Šukljeta, enega svojih najodličnejših pristašev, že temeljito — ozmerjali, prav kot zmerjajo nas »liberalce«. — Knjižica jim je seve nevarna; če bi jo spisal kak napreden poslanec, bi se reklo, no, nasprotnik deželnega odbora ne bo hvalil. Stvar pa izgleda mnogo resneje, ker je potekla iz peresa moža, ki je bil deželni glavar in eden izmed vodij klerikalne stranke. Klerikalcem utegne njena vsebina hudo škodovati; na zdolaj pri volilcih, ker spoznajo sedaj pravo vrednost klerikalnih obljub — in prave zmožnosti svojih, toli slavljanih političnih voditeljev. Na zgoraj jim bo škodovala pri vladi na Dunaju, ker bodo v ministrstvih spoznali, da na Kranjskem razmere le niso take, kot jim to slika dr. Šusteršič po Dunaju in kot jih obvešča — deželna vlada kranjska. Da o pomembni knjižici izpregovorimo še obširneje, se razume samo po sebi.

s Shod zaupnikov narodno - napredne stranke bo dne 7. julija v »Narodnem domu« v Ljubljani. Na ta shod se bodo izdajala vabila na ime dotičnega zaupnika. Kdor bi želel imeti tako vabilo, da se udeleži tega shoda, naj piše na »Izvrševalni odbor narodno - napredne stranke« v Ljubljani. Želeti je in pričakovati, da se zlasti z dežele udeleži čim največ zaupnikov, ker se bo na shodu razpravljalo zlasti o naši organizaciji po deželi. Zato agitirajte za čim mnogoštevilnejšo udeležbo!

s Velikanska ljudska veselica za »Narodni sklad« dne 7. julija v Ljubljani na dirkališču pod Tivolijem, bo največja letošnja slovenska prireditel. Postavljenih

bo na tem prostoru 25 pavilijonov za vino, pivo, jedila, zvetlice, kavarno, slaščičarno in vsakovrstne druge potrebščine, kolikor si jih poželi duša in telo. Cene za vse bodo čisto navadne in ne bodo nikogar nič odirali, kot je časih kodi navada. Začetek je ob 4. popoldne. Vstopnina je samo 40 v za osebo. Na veselici igrata dve godbi: »Slovenska Filharmonija« iz Ljubljane in društvena godba iz Kranja. Pozivamo somišljenike po deželi, da se v čim največjem številu udeleže te veselice in da agitirajo vsepovsod zanjo, da bo uspeh tem lepši. Od uspeha je odvisna tudi bodočnost in moč stranke, in na to moramo delovati vsi, po mestih in po deželi. Dne 7. julija na svidenje na dirkališču pod Tivolijem v Ljubljani!

s Poziv cenjenim rodoljubkinjam po deželi! Na velikanski veselici, ki jo v prid »Narodnemu skladu« prirede narodne gospe in gospodične iz Ljubljane in okolice na čast zaupnikom narodno - napredne stranke dne 7. julija, se bodo prodajale tudi cvetlice. Ker je zdaj čas najlepšega in najbujnejšega cvetja, prosimo cenjene gospe in gospodične po vsej deželi, da bi prispevale kaj cvetic za ta dan. Priskočite na pomoč, tekmuje med seboj, da bo gnoten uspeh tem častnejši! Vse prijave in pošiljatve je pošiljati na »Odbor za prireditel veselice za »Narodni sklad« v Ljubljani«. Prosimo pa, čim prej mogoče dotičnih obvestil. Sodelovanje vsega našega narodnega ženstva je nujno potrebno pri vseh naših prireditvah, ako si hočemo zagotoviti gotove uspehe!

s Dobitke za srečolov na veliki ljudski veselici za »Narodni sklad« dne 7. julija, je obljubilo prispevati več rodoljubov. Tako so došla navdušena pisma iz Bele Krajine, Ribnice, Kostanjevice, Litije, Železnikov, Planine. Iz vseh teh krajev prispe več lepih dobitkov, kot je zagotovljeno. Želeti bi bilo, da bi dobil odbor za prireditel veselice za »Narodni sklad« v Ljubljani tako lepa obvestila in tako lepih prispevkov v blagu, ali denarju, tudi n. pr. iz Kranja, Škofje Loke, Kamnika, Radovljice, Novega mesta, Sodražice, Trebnjega, Postojne, Cerknice, Loža, Starega trga, Rakeka, Bele cerkve, Mokronoga, Tržiča in še od drugod. Čim več sodelavcev, tem večji uspehi! Vse pošiljatve je pošiljati na omenjeni odbor.

s Vagon premoga — glavni dobitek. Na veliki ljudski veselici za »Narodni sklad« dne 7. julija na dirkališču pod Tivolijem v Ljubljani, bo velik srečolov, na katerem bo glavni dobitek vagon premoga. Ker bodo tudi drugi dobitki izredno lepi in velike vrednosti, bo gotovo to velika privlačna sila, da si bo vsak udeleženec skušal pridobiti po enega ali več dobitkov.

s Zveza slovenskih ljudskih knjižic se osnuje s sedežem v Ljubljani. Vsa društva, ki imajo svoje čitalnice ali knjižnice, naj se udeleže po svojem zastopniku pri-

pravljalnega zborovanja, ki se vrši dne 29. junija ob 10. dopoldne v Ljubljani, Wolfova ulica 10/I.

s **Zračni polet v Ljubljani.** Tržaški aviatik je priredil v nedeljo, dne 16. junija v Ljubljani polet s svojim zrakoletom. Polet se je izvrstno posrečil, ker je bilo lepo vreme. S tem so tudi stari ljudje še doživeli, da so videli, kako ljudje letajo po zraku.

s **Važno je** na vsak način, kateri kavni pridatek denemo v kavo, kajti od tega je v veliki meri odvisna dobrota kave. Dober kavni pridatek napravi dobro kavo, slab pa jo pokvari. Nobene skrivnosti ne izdamo, če povemo, da je najboljši kavni pridatek Kolinska kavna primes. To ni nobena skrivnost, ker to vedo že vse slovenske gospodinje in zato tudi kupujejo samo ta kavni pridatek. Slovenskim gospodinjam se je Kolinska kavna primes priljubila tudi zato, ker je pristno domače blago — in slovenske gospodinje so tako narodno - zavedne, da dajejo vedno in povsod prednost domačemu blagu.

p **Totedenska številka »Slov. Ilustrovanega Tednika«** vsebuje: Italijansko-turška vojna, Premagani Turki na otoku Rodus odlagajo orožje Italijanom. Planinski pohorski kmet Fr. Žvajgar. 50letnica praškega Sokola (4 slike). Pri požaru v Tomičevem poškodovani gasilci v bolnišnici. Požar v Št. Jurju pri Kranju. Pogreb 84letnega Radeckega veterana Petra Žunderl v Trbegovcih pri Sv. Jurju ob Ščavnici. Lončarji pri Sv. Duhu na Stari gori itd. **Sokoli, ta številka mora posebno vas zanimati, naročite se na »Ilustrovani Tednik« in razširjajte ga!**

Slika Antona Aškerca, 63/47 cm veliko, dvobarvno, izda »Slov. Ilustrovani Tednik« in jo dobe naročniki brezplačno. Naročite se na »Slov. Ilustr. Tednik«!

o Ljubljanska okolica o

Ij **Št. Vid nad Ljubljano.** »Tožil bom te preklicane liberalce« — tako je zagromel župnik Zabret, ko so se ljudje norčevali in razbijali vsakovrstne dovtipe o »prečastitemu« in isti njegovim zaljubljenim slikam. Mi smo vsak dan pričakovali, kdaj nas tira župnik pred porotnike. A vendar se to do sedaj še ni zgodilo. Vprašalo vas torej, »prečastiti«, zakaj nas ne tožite? Kajne, gosp. župnik, zato, ker je vse — **resnica!** Vprihodnjič pa bodite glede takih sestankov malo bolj previdni, sicer boste kmalu zopet v škripcih.

Ij **Grozovit uboj v Dravljah.** Preteklo soboto, dne 15. junija je Požarjev sin, 26-letni Martin, na podu svojega svaka ubil svojega lastnega očeta, Franceta Sirnika. Udaril ga je z gnojnimi vilami štirikrat po glavi, nato pa ravnodušno odšel. Oče je bil takoj mrtev. Ko se ga je vprašalo, zakaj je to storil, je rekel, da je imel že deli časa ta namen. Orožniki so ga odpeljali v zapor, kjer bo dobil plačilo. Ta čin je tako

žalosten, da ni primere. Čujte pa, kako piše o stvari klerikalni list »Slovenec« — **»Kdo je temu kriv? Ali zopet škof, ali vzorni gojenci kakega eminentnega katoliškega zavoda, ali Orli, ali dr. Krek? Iz tega žalostnega slučaja se kaže, kako zelo je potreba v Dravljah tesne izobraževalne organizacije, da mladi fantje ne bodo posedali po gostilnah noč in dan. Ubijalec ni sicer formalno pripadal nobeni organizaciji, a vedno se je držal tistih fantov, ki ob nedeljah med službo božjo stoje na cesti in sede v gostilni; zabavljal je kaj rad čez Orle in sploh katoliške organizacije, hvallil in poveličeval Sokole, češ, zato, ker se ne puste od farjev komandirati. Kleti pa je znal še bolj kot Sokoli.«** — Tako »Slovenec«. Mi pa pravimo: Martin Sirknik, ki je ubil svojega očeta, je bil član »Slovenskega katoliškega izobraževalnega društva v Dravljah«, katerega duša in glavni vodnik je šentvidski župnik Zabret. Udeleževal se je kot tak župnikovih predavanj in sledil Zabretovim izvajanjem. Pri občinskih volitvah je volil z Zabretovo stranko. To je ves njegov življenjepis. — Raditega je pa tudi takoj, ko se je izvedelo za to grozno dejanje, obšla klerikalce slaba vest; tako so hoteli draveljski klerikalni kolovodje vedeti, da je ubiti Požar padel raz podstrešja in se ubil, dasi je ubijalec sam priznal dejanje. In »Slovenec«, ali se ne vidi iz te notice slaba vest katoliških vzgojevalcev. Kdor ve, kako zvest učenec dr. Krekovih in Terseglavovih nazorov je župnik Zabret, pač ni mogel na vprašanja v »Slovenec«, kdo je kriv, odgovoriti drugače, kot, da če kdo, dr. Krekovih nazorov prepojeni Zabret, ker toliko sovraštva, kot ga je on vsejal v Dravljah med občani in tudi med rodnimi brati, ga še niso vsi župniki, ki so pred njim pastirovali v tej fari. — Toliko za danes, da se ve, katere gore list je ubijalec, ki bi se ga »Slovenec« tako rad znebil. — Sedaj pa še o gostilnah. Gostilne so po izvajanju »Slovenca« vzrok, da mladi fantje ne gredo v cerkev, to so seveda gostilne v obližju cerkva. V Dravljah ima pa v neposredni bližini cerkve gostilno župnik Zabret in toči, dasi nima nobene koncesije, vse vrste pijačo, tudi špirotovo žganje. Da bi pa koncesijo dobil, je pred tednom romal s Klanfarjevim Tonetom po Dunaju od Poncija do Pilata. Zabret, zakaj hočeš imeti gostilno, ker je tako pohujšljiva? Sicer pa bi že vsaj člane katoliških društev lahko naučil, kdaj je biti v gostilni, kdaj pa v cerkvi.

Belokranjske novice

bk Iz **Semiča.** Naš župnik je zopet pod vodstvom lune. Za nedeljo, dne 9. junija je bil napovedan ustanovni občni zbor Ciril - Metodove družbe za Semič in okolico. In to je zmešalo našemu Stankotu možgane, da je vpil pri jutranji maši rekoč: Danes popoldne se vrši shod Ciril-

Metodove družbe in tega se ne sme nobeden udeležiti, kdor je pošten kristjan itd. ker da je ta družba liberalna, ter ima tudi že šolo v Rožnem dolu, ter da ni v njihovih rokah (farških). Res je, da je bila baje družba v rokah duhovščine, pa so jo naprednjaki iztrgali in tako je sedaj v rokah brezvercev; dalje: Kdor bi imel iti v to družbo, naj raje pristopi »Slovenski Straži«, ker ona tudi šole dela itd., tedaj vas prosim, da se ja nobeden ne udeleži.« G. Stanko, ali Vas ni sram, da napadate tako prekorsno Ciril - Metodovo družbo. Zakaj je vendar liberalna? Saj vendar vidite v Rožnem dolu šolo, da nima niti najmanjšega povoda proti veri. Ali se ne uči krščanski nauk ravno tako, kot v Semiču in se Vam plača za uro 4 K; ali ta denar ni liberalen? Nikar ne mislite, Stanko, da boste kaj škodili z Vašim neunim bledetanjem podružnici, ravno nasprotno, ker ljudstvo je ravno s tem izprevidelo, da Vas res samo za žep tišči. Med potjo od maše, so delali opazke, rekoč: prokleti far, sedaj vidimo, da kako prižnice rabi jo za laži itd. Posebno Rožnidolčani so bili zelo ogorčeni nad Vami, g. župnik in vašim nesramnim napadom. Sedaj Vas pa vprašamo, g. župnik, kje pa ima »Slovenska Straža« kako šolo? Kaj je zadnjič Jarc rekel na shodu v Kotu? Ali ni rekel, če boste kmetje sami vse navozili in storili, Vam bode že potem »Straža« šolo naredila; tako bi tudi Vi, g. župnik, naredili Vaše hleve, kaj ne, da Vam hočejo biti kmetje pokorni, ali ni tako? Torej Stanko, le pamet in se ne vtikujte tam, kjer ni za Vas in ker sploh nimate čuta za materni jezik. Zakaj niste lansko leto oznanjevali raz lece šulferajnski shod, ki se je vršil v Verčicah. Drugega Vam ne maramo reči, kakor da Vas sploh nimamo za pametnega človeka, ter vedite, da nas nič ne briga, kaj moravški osel riga.

Cirilmetodar.

bk Iz **Semiča.** V nedeljo, dne 9. junija je priredil naš »Sokol« veselico z igro in so vrli fantje še dosti dobro rešili svoje vloge. Bila je zelo številno obiskana kljub deževnemu vremenu. Tem potom se zahvaljujemo vrlim bratom Sokolom iz Črnomlja, Metlike ter drugim došlim gostom iz Doblič, Petrove vasi, Gradca itd., da so tako pripomogli prepotrebni društvu zopet za en korak naprej. Obenem se pa tudi zahvaljujemo vrlim naprednim Semičarjem za darove, kakor tudi Kolinski tovarni v Ljubljani in pivovarni Reininghaus za poslana darove. Vsem kličemo krepki: Na zdar!

bk Iz **Šterkljevca.** Boj alkoholu, to je bojna parola klerikalcev, kadar gre, uničiti kakega naprednega obrtnika, da pa svoje pristaše s črnim svojim plaščem trikrat zakrijejo, kaže naslednji slučaj. Na Šterkljevca je neki Amerikanec, ki sliši na ime Drganc, ki je obenem vinogradnik in pridelava letno v ugodnem slučaju do 10 hl vina. Ker je pa podžupan, mimogrede pove-

dano, dobi od občine vsako leto potrdilo za »svojo« množino vina, dasi ga ima komaj 10 do 11 hektolitrov, ter na podlagi občinskega potrdila dobi od c. kr. glavarstva dovoljenje za grmotač ter svoje in prikupljeno vino toči **celo leto pod grmotačem**. Saj je čisto prav, da se dobi grmotač, a samo to ni prav, da to pravico Drganc celo leto izrablja in da se nihče ne briga, kdaj Drganc svojo množino vina proda. Poklicano oblastvo, kje si?! Čuje se, da se ga je že večkrat naznanilo, da pa se ga je le malo kaznovalo, ali pa sploh nič. Pravica, kje si?! Seveda, da pa še lažje toči, mu gre tudi župan na roko, dal mu je v najem za čisto slepo ceno takozvano cerkveno klet na Vrtači, ki je oddaljena pol ure od Štrekljevca. Vi, osrečevalci slovenskega ljudstva, podučite vašega Drganca, da brez koncesije ni dovoljeno točiti, ker grmotači so samo za ubožnejše vinogradnike, ne pa v zasebne namene, ter oblastvo za nos voditi in ubožnejšim obrtnikom, ki imajo visoke davke plačevati, kruh odjedati. Ali res smejo klerikalci počenjati vse, kar se jim zljubi? Ali ne veljajo zakoni za klerikalce ravno tako kakor za naprednjake? Pozivljamo v to poklicano oblast, da zgoraj omenjeno temeljito preišče.

bk Iz Semiča. Naš župan še vedno nadkriljuje s svojo brihtno glavo ter predlaga vedno višje občinske doklade. Sedaj so zopet naložili za šotore za sejmne dneve in od šotora zahtevajo 1 K ter letni prispevek 2 K. Čuditi se moramo, kam vendar gre ta denar in čemu je letni prispevek dveh kron? No, očka župan, le višajte doklade, a morate tudi potem gledati na to, da bodo obrtniki tudi kaj zaslužili. No, pa tako, kot delate sedaj, da dajete tujcu (judu) prednost, ne bo dobro. Dne 15. t. m. je na semenj bilo prignane 1200 glav goveje živine, prodane pa 800 glav, kupčija je bila zelo živahna, cene nizke. Največ živine je šlo v Karlovac in Zagreb. Iz tega se že sedaj sprevidi, da bode imela železnica res veliko prometa pri nas. Prihodnji semenj bode **dne 26. julija**, na katerega že sedaj vabimo kupce in trgovce.

o Dolenjske novice o

d Iz občine Radeče pri Zidanem mostu. Na dopis v »Slovenskem Domu«, št. 18, odgovarja v »Domoljubu« št. 20 nekdo tako, kakor da bi se menil eden od Kuma, drugi od Lisca. Seveda, rad bi se v »Domoljubu« nekoliko opral, pa se nima s čim. Naš gosp. kaplan pravi, da menda dotičnik ni bil vreden, ako ni dobil blagoslova od mimogredočega, ki je nosil sveto popotnico v rokah, da o tem ni dobro poučen v verskih rečeh. Imenovani Janez pa je preje vedel, kako se blagoslov sprejme, kakor sedanji naš gosp. kaplan. Lahko reče, da je on preje in večkrat hodil s takim potom (s obhajilom), kakor je šel naš gosp. kaplan s popotnico v rokah, in dobro

ve, kako se blagoslov deli. Tako, kakor vi pravite, velja menda le v Ribnici, tam, kjer ste vi doma, tam je pa že od nekaj vedno kaj drugačnega. Drugi gosp. kaplani kaj takega ne trdijo. O verskih rečeh pa ne morete Janezu prav nič slabega očitati, ker na taka očitanja vam lahko stokrat odgovarja. On ni nič laži rabil ob volitvah, ali vero zaničeval. Janez je gotovo bolj vesten in veren kristjan, kakor vi. On je že mnogo storil za vero, kar pa se vam lahko reče, da pa delate **le za denar in politiko**. Ako pa se spozna, da se gre v prid občine, ali kdaj se gre za izgubo, pa ne za vero, zato pa ni nevednež verskih rečij. Saj veste, gosp. kaplan, da je Janez še vas podučeval takrat, ko ste agitirali za obrtno zbornico, ko je vam rekel, da spolnajte besede Kristusove, ko je rekel takrat, ko so ga z denarjem skušali, da daj cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega. Ako pa je Janez kedaj, kar se je redkokrat zgodilo, govoril o občinskih volitvah, to pa je vsakega davkoplačevalca dolžnost, pa ga za to za brezverca imenujete itd., kaj pa bo potem z vami, gospod kaplan, in z vašim adjutantom, sinom grofa pismonoše, ki sta trikrat ali še večkrat po celi občini obletela vse in vero zlorabljala za take namene, kamor ne spada? Potemtakem vidva prva zaslužita kes, pa vama še ne bo nič pomagalo, za tako velike pregrehe. V »Domoljubu« pišete, da kar Janez se ni učil, tudi Janez ne zna. Reče se lahko, da vi gotovo niste znali toliko krščanskega nauka v starosti od 11 do 12 let, kakor on, ker je bil v krščanskem nauku prvi v šoli. Da pa se je zgodilo, da ni imel izmed njegovih otrok kdaj katekizma v šoli, to je pa vaša stvar, ker proti temu se tudi drugih otrok starši pritožujejo, da daje gosp. kaplan prav malo ali nič naloge za krščanski nauk, ker skrbi le za agitacijo. Na ta način res ni potreba otrokom katekizma v šolo nositi. Vprašamo vas: ali ste vi poklicani k nam za agitatorja ali za verski nauk? Za kaj vas pa plačamo? Za agitatorja mi lahko dobimo bolj poceni kake lažnjive mešetarje, in bi bolje vedeli naše razmere kakor vi. Veste, gosp. kaplan, da niste v Ribnici, da ste plačani za Radeče! Eno ste pa le v »Domoljubu« pravično povedali, da čevljar naj ostane pri svojem kopitu. Ta točka velja ravno za vas, Opravljajte to, za kar ste poklicani, pa ne ljudi slepiti in vero zlorabiti za politične namene. Tudi je malolažnjiva točka v »Domoljubu«, da bo neki kmet poškrupil dotičnega gostilničarja, mize in goste. Popolnoma gola laž. Ako se za to ne operete v prihodnji številki v »Domoljubu«, se bode storilo primerne korekture, da pride resnica na dan. V dopisu v »Slovenskem Domu« št. 18 niste našli nobene laži, kakor jo danes tudi ne najdete, zato tudi ne pustimo lagati po tistih vaših lažnjivih časopisih.

d Iz Velike Doline pri Jesenicah, Dolenjsko. G. župnik Gnjezda, v dopisu »Slo-

venskega Doma« z dne 15. junija t. l. št. 24, str. 5. se se nekoliko ob mene spodtaknili radi moje ženitve; Vi se sklicujete na § 19. tisk. zak., ali sami zakonov ne poznate, ali se jih pa nič ne bojite, najbrže si mislite, da za Vas niso veljavni zakoni, ko i takrat ne, ko ste gost. Dolinarja šli pretepat. Vi se perete, da me niste hoteli poročiti, ker sem imel kanoničen zadržek; res pa je, da me niste hoteli poročiti zato, ker ste jezni na mene in ste že leto prej proti neki osebi rekli, da me ne boste poročili, torej ne da bi me skoz drugo, ampak skoz Vašo jezo me niste hoteli poročiti. Ali Vam ni c. kr. okrajno glavarstvo v Krškem pisalo, da nimam nobenega zadržka. Resnica je tudi, da sem vsaj toliko pameten, kot ste Vi in da sem Vam pred prevzvišenim prekrižal račune. Resnica je tudi, da ste po treh dneh dobili brzojav iz Ljubljane, da ste se morali takoj gori peljati od sodišča v Kostanjevici pa v Ljubljano, ker ste isti dan imeli v Kostanjevici dve obravnavi, eno radi tepeža in drugo radi grdega lažnjivega jezika, z Dolinarjem in Prejem. Resnica je tudi, da ste dobili od prevzvišenega nalog, da me morate takoj poročiti in prevzvišenega obvestiti o moji poroki. Resnica je, da ste svojega cerkovnika k meni poslali in ko pridem k Vam s cerkovnikom, ste mi povedali, da me poročite. Eno ste pa le, gospod Gnjezda, zamolčali v »Slovenskem Domu« in sicer to, da mi ste sami privolili, poročiti se na »evangeliš veri«. Torej g. Gnjezda, kolikokrat zinete, tolikokrat se zlažete. Vašo laž sem ne samo enkrat slišal, pa videl sem jo tudi. Ali je še kateri videl župnikovo laž? Jaz sem jo. Živela! Kar se pa tiče Vaše posojilnice, nimam jaz nič ž njo, niti ne maram imeti. Kar se tiče državne podpore s koruzo, je nisem Vas prosil, niti ne vem nič kaj povedati, samo to trdim, da so prišli občinski reveži k meni s solznimi očmi in so mi pripovedovali, da jim je še za denar niste hoteli dati, samo to vem; kako ste s koruzo in otrobi delali, mi nič mar ni. Rečeno pa je, da g. Bratanič je poštenjak, bil in ostane. Gosp. Gnjezda, ste li vi mogoče Kristusov namestnik, da še niste niti kmalu hoteli moje matere Helene pokopati zato, ker sem narodnjak, niti niste hoteli maše služiti za njo. Pozna se, kaki da ste gospodar v cerkvi in pa drugi dan po praznikih po vaši suknji; ko bi samo enkrat vas videl Prevzišeni, kako se obnašate, bi vas takoj z bičem nazaj tiral na Vojsko. Že pred vašim prihodom v našo župnijo smo mnogokrat čitali v časopisih, kako so vas spoštovali Vojščani. Poznajo pa vas iz fare Cerklje na Dolenjskem, kak Kristusov namestnik da ste. Še neki slepi berač zna povedati o neki Micki, s katero ste imeli nekako prijateljstvo, kakor sedaj z našo poštarico. Torej nikar se ne prati, ker oprali se ne boste, ker vaš že domalega vse pozna. Ako se pa še boste kaj v mene vtikali, bodem pa ljudstvu povedal in

vsaki osebi, ko ste pred Mihaelom Franjko rekli za velkodolinsko Ciril-Methodovo podružnico, da sta sv. Ciril in Metod jedla z lopatami koruzno moko. Poslušajte in strmite, dragi bralci, tak izraz od katoliškega župnika! Priči na razpolago! Lažete tudi, da nič pogrebov ne računate, resnica pa je, da vsaki osebi računate in sicer še zelo visoko štolnino za pogrebe. V »Slov. Domu« št. 24, stran 5 t. l., je podala gospa Amalija Hribar, roj. Oblak, bivša učiteljica, resničen dokaz, in za ta dopis ji potrdimo vsi, da je čisto popolnoma resničen, in tudi potrdimo vsi pred sodnijo, ako se perete še tako s § 19. tisk. zakona. Gospod Gnejzda, torej, ako vam je kaj žaljivega v tem dopisu in da ni resnice, vam je odprta pot do zelene mize, kamor stopim, ne samo jaz, ampak cela vrsta poštenih in treznih mož s čisto vestjo. Ne maram se, gosp. Gnejzda, na vaše reči sklicevati, ker me je sramota, ker ne poznate nobene olike, jo več pastir na paši pozna, kakor vi, samo toliko, dam to ljudstvu v vednost, da vidijo barvo vaše črne suknje ter da vedo, kakega božjega namestnika imamo. Drugikrat se pa, gosp. župnik, v svojem »Lažiljubi« podpišite s celim imenom, kar boste pisali dopisov. Pozdravljeni, pa le učite se še bolj zavijati, ker mogoče bi vam še trebuh počil od tega dopisa, kakor takrat, ko je gosp. F. DOMIAR zakričal nad vami: **Zob za zob!** — **Farman J. Tomše mlajši, fotograf, Jesenice, Dolenjsko.**

d Iz Velike doline pri Jesenicah na Dolenjskem. Ker se od mnogih oseb sliši, da mene dolžijo, da sem jaz dopisnik tega lista, zato prosim slavno uredništvo, naj blagovoli potrditi, ako sem jaz pisal. (Potrjujemo, da gosp. Tomšič ni pisal ničesar za »Slov. Dom«. — Ured.) Povem pa vsem ta črnim, da jaz se nimam časa ukvarjati z dopisi in s politiko, ker imam tako preveč svojega opravila v obrtu in svojih skrbi. Zato bodem vsakega poklical pred zeleno mizo, ako se me bo dolžilo, da sem jaz dopisnik, naj bo tega ali onega lista. V številki 20. z dne 18. maja t. l., str. 5 Slov. Doma«, se je dopisnik res malo preveč razsrdil ob Ano Veselič, c. kr. poštarico. Resnica je, da je gosp. Veselič dala javno pri cerkvi razglasiti, da so uradne ure na pošti v Jesenicah od 8. do 1. popoldne in od 2. do 5. ure popoldne, ter da so vsi občani vedeli za to. Resnica pa je, da ni zunaj na poštnih vratih ne ene table z označenimi urami, kakor je bilo to sedaj navada. Resnica je, da imam jaz veliko s pošto opravila in sem bil vedno dobro in zanesljivo odpravljen, naj bo meni ali mojemu učencu od strani g. Veselič, c. kr. poštarice, samo eno pa le bi bilo dobro, da slavno c. kr. poštno ravnateljstvo v Trstu preskrbi, da ne bi župnik Gnejzda imel zaslombo na pošti, naj bode podnevi ali zvečer, ker na pošti ali v istem posloplju imajo samo opravila za to poklicane uradne poštno osebe, pa naj bode gospod ali berač, za vse enako. Drugače bi bilo

vse v redu na naši pošti. Zato prosim vse dopisnike, naj čisto in pravo resnico pišejo, ker drugače bodem jaz popravljaj vse neresnice, ker ne maram nikakoršnih osebnih napadov. — **Fotograf J. Tomše, mlajši.**

d Iz Velike doline, Jesenice, Dolenjsko. Prosim gosp. dopisnika tega lista, naj ne omenja mojega imena zraven župnika Gnejzde, ker se mi preveč sramotno zdi, ker jaz pustim župnika popolno pri miru in se nič ne vtikam v njegove stvari. Ker pa župnik meni miru ne pusti, zato prosim župnika, naj pusti pri miru mene, drugače bom prisiljen ga poklicati k zeleni mizi, ako mu pa še to ne bo pomagalo, se mu zna zgoditi, kakor se mu je zgodilo na Vojskem, ker tu **smo mi gospodarji, ne pa hlapci župnikovi.** In ako mu žilica ne da miru, pa naj gre od koder je prišel, mi se jokali ne bodemo za njim. Gosp. župnik, zadržite se, kakor se je prejšnji umrl gospod župnik Franc Brulc, **pa vas bo vse rado imelo in spoštovalo.** Pustite pa nas z vsemi napadi, ker tega več prenesti ne moremo in mera bo kmalu polna. Sramoto delate celi fari, s kom, to vam lahko dokažemo. Zato, ker ste me vedno in me še danes dolžite, da sem jaz dopisnik, naj vam na to uredništvo pove, ako sem jaz dopisnik. (Gosp. Tomšič ni sotrudnik »Slovenskega Doma«. — Ured.) O, srečen bi bil, ko bi samo jaz znal v naši fari pisati, in srečni bi bili vi. In ko bi jaz pisal in bil dopisnik, bi marsikaj o vas razodel ljudstvu, kako obleko nosite zunaj in kako notri, da bi vas ljudstvo bolje spoznalo ter bi se podpisal s svojim polnim imenom tako, kakor se danes, da se vsaj poznamo, ker imam čisto srce in mirno vest. Ne maram pa vam, niti nikomur, delati krivice, ter ako je treba, tudi lahko stopim z mirno vestjo pred sodnijo na odgovor, ako hočete, bom vsaj tam povedal, kje me črni čevlji žuli. Povedal bi v tem listu ljudstvu še marsikaj, pa ker sem boljši kristjan ko vi, se držim Kristusovega izreka: »Ljubi Boga, čez vse, svojega bližnjega pa, kakor samega sebe«, in kar jaz nimam rad, tudi drugemu ne želim. Dolžan pa ne smem ostati. Na zdar! — **Na Jesenicah, Dolenjsko, dne 13. junija 1912.** — **Fotograf J. Tomše, ml.**

d Jesenice na Dolenjskem. Dragi »Slovenski Dom«! Nič ne čakam, kakšen odgovor prinese »Domoljub« ta teden na moj zadnji dopis. Zmešana trojica je najbrže skovala kakšno umetnost, katere gotovo ne zmore »kdorsibodi«. Dokler ne izpraznim vse, kar mi leži na srcu, ne odneham. — Zadnjič sem svetu pokazala — pisaje o naših preteklih občinskih volitvah — da ne samo posvetni ljudje, ampak tudi posvečene glave lažejo. Danes pa o volitvah naprej: Župnik Gnejzda: Koliko zakotnih shodov ste imeli; javnih se itak ne upate? Meni so znani. Naštejte jih, če znate do pet šteti, videli bodete, da vam še ostane? Koliko ste jih pa vi imeli? Gotovo več kot

mi, saj mi vas nismo kontrolirali, kakor ste vi nas. Zakaj pa ne naštejete vse, koliko in kje so bili oni shodi? Mi pa natančno vemo, da ste vi, župnik, več podplatov raztrgali v svrhu agitacije, kajti pri edinih, zadnjih čevljih, vam je še palec ven gledal; saj se mogoče zmislite, ko vam jih je dekla čedila? — Čudim se samo, da ne pišete, koliko nezakonitosti se je zgodilo ob času teh volitev. Zakaj ne poveste? Kaj se sramujete povedati, kako ste se blamirali, ko ste tožili ravnatelja Jelineka, da je nekega tovarniškega delavca silil proti lastni volji voliti? Sodnijska razprava je pokazala, kako hudo ste se osmešili, ko se je dokazalo, da ni gosp. ravnatelj nikakor kršil volilnega zakona. Nazadnje ste šli iz dvorane s prav »dolгим«. Jój! Kako ste stikali, da bi koga vjeli! Ali smolo, smolo, prav šušarsko smolo ste imeli! Kaj ne! »Za počt.« bi rekla Pavluška! — Gosp. urednik! Gotovo vem, da niti vi niste vedeli, katera je ona »bivša učiteljica v Kamnjah na Goriškem«. Moj zadnji podpis vam priča, da sem hotela vsakomu razodeti, da zvedo, katera je ona učiteljica. Četudi nimam gimnazijske mature, toliko pa že vem, kam pes taco moli. Sami veste tudi, da je vse isto »**javna tajnost**« tudi tu pri nas. Še danes čutim v sebi vse ono, kakor ta čas, ko sem bila učiteljica. Danes samo vzdihujem: »Hvala Bogu! da sem neodvisna!« Kajne, ali bi me župnik Gnejzda sedaj »karnifal«, ko bi še učiteljevala. Pomilujem pa domače učiteljstvo, katero mora molčati, ako noče biti preganjano od predstoječih klerikalcev. Branila in zagovarjala bom vselej svoje tovarišice, ker vem, da nikomur ne store krivice. Župnik pa vé, da ženske nimamo drugega orožja, s katerim bi se branile, nego samo »špičast« jeziček, s katerim marsikoga v živo špičnimo, in če treba, tudi umetne zobe, da še hujše ugriznemo. Dosledni pa ste res, župnik Gnejzda. Enkrat pravite gosp. Golobič, da bi bila ona rada imela od vas koruzo, da bi z isto nasitila v obliki debelih piščancev svoje hranodajalce (učiteljstvo), drugič pa, da gredo učiteljice brez večerje spat, trejič pa, koliko poje in popije cirilmetodarsko češčenje (h kateremu spada tudi učiteljstvo). Prav gotovo vem, da vas niso prišle nikoli prosit za kos kruha; če se ne pogoste s piščanci, se z žganci, — če se ne s pečenko, se s krompirjem, če se ne s finim pecivom, se pa z navadnim kruhom; saj »prazen žakelj ne stoji pokoncu!« To mi je pa tudi znano, da učiteljicam niste nikoli pripeljali vrečo drv v obliki repe, kakor kateri drugi. — Gosp. nadučitelj Ivanuš je ustanovil mešan pevski zbor, kateri prav lepo napreduje; to se je pokazalo o priliki veselice velkodolinske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda. To tako grize pobožnega nunca, da pravi o nadučitelju: »Popotnik (gotovo v osebi župnika Gnejzde) si je mislil, da če bi se nadučitelj toliko brigal za vrt, kakor za

politiko, bi bil ta najvzlednejši, tako pa je najzanemarnejši v celi fari. Ko bi bil prejšnji nadučitelj to videl, bi se zjokal. — Oj ti popotnik, kako malo poznaš prejšnjega nadučitelja, ko tako govoriš! Bila sem pod njegovim vodstvom štiri leta in sem vedela za vse njegove razmere. Zakaj tako pišeš? Ker je isti nadučitelj klerikalen! Povem ti pa jaz nekaj bolj resničnega: Prejšnji nadučitelj se je oženil v drugič, ko sem jaz bila še na Dolini. Ker je imel nekaj dolgov, skrbel je, da je nekaj priženil; in res, njegova sedanja soproga mu je prinesla 4000 krón. Poplačal je mož svoj mali dolg; v šolskem vrtu je dal napraviti čebelnjak, za katerega je dobil podporo; na lastne stroške si je naredil žično ograjo, leseno utico, cementno jamo za race, nek lesen plot in več drugih malenkostij. V vrtu pa ni imel toliko sočivja, kolikor je potreboval za vsakdanjo hrano. Njegova soproga je hodila v Mokrice po isto. Za zimo mu ni ostalo drugo, nego krompir. Tega bo pa sedanji nadučitelj tudi imel, saj je zasajen skoro cel vrt z njim. — Denar je pošel, zelenjave za zimo nič, začelo se je predbacivanje. Popotnik! Kje si? Poslušaj! Kolikokrat se je nadučiteljeva soproga zjokala nad vrtom, ker ni imela iz njega nobene koristi, četudi je njen soprog zabil v njega toliko denarja. Ko bi liberalec kaj takega naredil, očitali bi mu potrato. Za vzdrževanje lepo urejenega vrta, samo za oko, ne za korist, treba je denarja. Ljudski učitelj pa tega ne zmore pri svoji plači, kajti delavci in živež je jako drago. Ko je prejšnji nadučitelj odšel iz Doline v Leskovec, je mislil, da mu krajni šolski svet povrne stroške, katere je imel z gori omenjenimi rečmi, ki jih je po svoji lastni volji naredil. Krajni šolski svet mu ni hotel dati odškodnine; pride torej v počitnicah sam nadučitelj v vrt, izruje vse vrtnice, razdere in vzame žični plot, če se ne motim, tudi utico, izruje vse pritlično drevje, le cementne jame ni mogel odnesti s seboj. Z eno besedo: Opustošil je vrt tako, kakor če bi bila v njem vojska. Popotnik, kje si? Takrat šele bi bil videl prave razvaline! Menim, da je prejšnjemu nadučitelju minila volja, tako po nepotrebem lepšati šolski vrt z lastnim denarjem. Lahko z mirno vestjo rečem, da se ni nobeden faran zjokal ob njegovem odhodu. — »Popotnik« je bil torej precej kratkoviden in gluhi, ko ga je v »Domoljubu« hvalil. Reklo se je sicer, da so ljudje »gluhi in slepi«, čeprav dobro slišimo, še bolj pa vidimo; tudi ponoči kakor mačka. Navsezadnje naj še povem, da župniku Gnjezdi ne da spat naša podružnica sv. Cirila in Metoda. Ljudij pošilja jest žgance z lopato omenjenih svetnikov. Vsaj imamo s čim zajemati, vi pa še take nimate!

Amalija Hribarjeva.

d Z Jesenic na Dolenjskem. Informirana pri g. poštarici Veselič je v mojem zadnjem dopisu misliti **privatno kaso.** S tem pa ne rečem, da ni župnik Gnjezda

rekel o kasi, kakor sem pisala, ampak ostanem pri svoji trditvi. — **Amalija Hribar i. t. d.**

d V Bregani pri Jesenicah je priredila dne 12. t. m. mlada **velikodolinska Ciril-Methodova podružnica** na vrtu g. Kalina lepo uspelo veselico. Posebno mnogo gostov je prišlo iz Samobora in sosednjih hrvaških krajev. Vse priprave so bile vzorne ter so pričale o velikem trudu marljivega odbora, slavnega učiteljstva in rodoljubnih domačink. Mladi pevski zbor, ki ga je sestavil in izvežbal v najkrajšem času gosp. nadučitelj V. Ivanuš, je rešil svojo nalogo častno in v splošno občudovanje. Istotako vrlo so se izkazovali tovarniški tamburaši. Predsednik podružnice, gosp. ravnatelj Jelinek, je s prijazno zgovornostjo in ljubeznjivostjo pozdravil goste, nakar je navduševal zastopnik glavne družbe, gosp. Ante Beg, k vstrajnemu obrambnemu delovanju. Veselica je vkljub neugodnemu vremenu dosegla popolni moralni in gmotni uspeh. Iskrena hvala cem te lepo uspele veselice.

d Št. Janž. »Domoljubov« dopisnik jo pa presneto slabo tolče, zato ga vprašamo: Ma, kuoku smo se u šuli učili, kje je domovina kameleona? Ma, ne Afrika —? Menažerije ga pej pu cejem svejtu lahku se seboj ulačja. Orkostrel, si ga pej spet polomu. Ma, če nanka naveš prrodopisa, pej pusti rajši take reči, ke opaliziraja. Viš — alora — pej hliah sam; maš take spreminance. Ma, je že uranč . . . Dopisnik tudi imenuje našega somišljenika: »konduker« v pokoju in »luftinženir«. Vprašali smo ga, kako je kaj s temi imeni zadovoljen in izvedeli smo to - le: »Z vsem sem prav zadovoljen, samo ne nese mi nič; kot konduker ne dobim nobene pokojnine in kot »luftinženir« nobene plače — šarže samo v »Domoljubu«. Sedaj se bom pa obrnil do župnika g. Bajca kot »luftinženir« s prošnjo, da mi isti izposluje pri deželnem odboru, — ki ima veliko denarja na razpolago — podporo, s katero si kupim aeroplan in tako postanem v najkrajšem času aviatik ter nagloma zvozim župnikove kamelione v njih pravo domovino — severno Afriko. Če pa ne oo iz te moke nič kruha, bom pa aeroplan na svojo konto omislil in letal ž njim povsod tam, koder je naš prečastiti g. Bajc svoje grehe raztresal. Ko bom šel na tako opazovanje, bom vzel s seboj daljnogled in brezžični telefon, da bom ja vse videl in slišal. Šarža »luftinženirja« mi pa mora na vsak način prav priti!« Dalje pravi dopisnik, da stičemo po hribih za njim; kajpak, če greš v hribe, sicer pa stanuješ na št. 1. in 2., tri pa le takrat prekoračiš, kadar si nabrušen za prepir.

Dopisnik.

d Št. Janž. Pri nas se vsako leto kupujejo suhe užitne gobe. Nabirajo jih največ otroci in Marijine device. Leskovške Marijine device pa dobro vedo, da se greši zoper vsako božjo zapoved in kljub temu nabirajo gobe po tuji liberalni hosti. —

Hej, Leskovčanke, v katero zapoved spada to?

d Iz Krškega. V proslavo 25letnice moške podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Krškem priredi združeni odbor ženske in moške podružnice dne 7. julija t. l. v Krškem veliko narodno veselico na prostem, v slučaju neugodnega vremena pa v Sokolovi dvorani in v vseh prostorih hotela Gregorič. Pri veselici sodeluje popolna vojaška godba c. in kr. pešpolka št. 70 iz Zagreba, okrog 40 pevk in pevcev, broječi mešan zbor, in krški Sokol s prijaznim sodelovanjem sosednih sokolskih društev. Da je na sporedu tudi umetalni ogenj, bogato opremljen srečolov, ples i. t. d., ni treba poudarjati pesebej. V številnih šotorih, ki jih bodo oskrbovale narodne dame, nudila se bodo obiskovalcem vsa mogoča okrepčila, zlasti opozarjamo na izborna Gregoričevo in Pfeiferjevo kapljico, ki se bo točila pri tej priliki. Veselični odsek se ni strašil ne truda, ne gmotnih žrtev, gledal je le na to, da bo zadovoljen vsak posetnik in da bo prireditev res prava narodna veselica, na kateri bo vladalo veselje in neprisiljena zabava. Zato tudi z gotovostjo pričakujemo, da se te slavnosti, ki se seveda priredi izključno v korist drage nam Ciril-Methodove družbe, udeleže vsa narodna društva in vsi zavedni Slovenci od blizu in daleč, bodisi iz Kranjske ali Štajerske. Pristrčno bodo pozdravljeni tudi bratje Hrvati, ki so nam že obljubili svoj poset.

d Iz Kandije. (Kaj je klerikalni župan Zorc storil za občino?) Zurčevi pristaši, posebno pa njegovi kandijski kimavci, so zdaj po volitvah začeli svojega župana slaviti okrog, češ, kolikor je ta župan že dobrega in koristnega storil za občino. Seveda, če jih kdo, ki ima v svojih možganih tudi svoje lastne misli, vpraša, naj povedo, naj pokažejo, kaj je dobrega in koristnega storil, pridejo v zadrego, iz katere si pomagajo, da besedičenjo o strašni učenosti in imenitnosti župana, kakor ga nima cela Kranjska. To je že res, da ga nima, bog ne daj, da bi bilo še kaj več županov, kot je naš turški paša. Da se norčuje iz novomeških »škricov«, ki imajo pijačo in gostijo za nebesa, za kaj drugega pa, če so izven urada, sami ne vedo, za kaj tavajo po zemlji, za to ni treba posebne učenosti. O Boltatuvem Pepetu ne more nihče trditi, da je bogve kako učen, pa vendar v sobotnih predalih »Slovenca« še danes ni zmanjkalo njegovih neslanih neumnosti. Da Štembur novomeškimi »škricem« imponira, na to ne more biti posebno ponosen. Naj le vpraša svojega prijatelja na Glavnem trgu, kako sodbo je o njih izrekel ob priliki zadnjih volitev. Mož je rekel, da za en sod vina kupi celo novomeško naprednjaštvo. Očividno je ta mož preveč rekel, kajti so izjeme, celo častne izjeme, tudi v Novem mestu, ampak teh izjem je čim dalje manj. Sicer pa, kako je župan kot gostilničar imeniten in učen, to nima z

županstvom prav nič opraviti. Najmanj pa je s tem rešeno vprašanje, kaj je dobrega in koristnega storil v prid občine. Pač pa je nam znano, koliko je **ta župan občini povzročil škode, in sicer take škode, da jo trpimo vsi** in da jo bomo še bolj trpeli, če se ne bomo dovolj pobrigali, kako se pri županstvu v Kandiji gospodariti z občinskim premoženjem. Ali je občini s tem kaj koristil, ko je najel tisočake na posojilo za sejmišče, ki razen županovi gostilni, ne nese občini še danes niti vinarja? Ali je občini s tem koristil, da je za vodovod istotako najel tisočake posojila, med tem ko je vodarino po dvakrat in še večkrat izterjaval? Ali je občini napravil s tem kako dobroto, da zapira občinske reveže v konjski hlev ter jih pusti od glada in mraza poginiti? Ali je občini s tem koristil, da ima ravno naša občina najvišje občinske doklade in ali je davkoplačevalcem s tem kaj pomagano, da se občinski davki skrivajo za druge davke in doklade, tako, da bi ne vedeli, koliko znašajo občinske doklade? Počakajte, gospodje slavospevci vzor-županovanju v naši občini. S tem baharijami, za katere ste najbrže plačani, ste sami izvzeti, da vam pokažemo tudi, kako veliko senco vlačijo za seboj to vaše veliko, svetlo, katoliško županovo solnce. Pa bomo tudi **dokazali, kar bomo pokazali!**

d Iz Temenice. Po dolgoletni, mučni boleznih sem zopet okreval, a še prezgodaj. Ko bi bil preje vedel, da bo Ančka in vdova, ki je bila svoj čas županja, sedaj dala sezidati novo kapelo, ali nekak tretji Lurd! Ko bi bil takrat nenadoma ozdravel pri tej kapeli, bi Ančka gotovo mislila, da se je storil čudež. Seveda, imenitna stvar za temeniško dolino. Marsikak gost se bo opotekel, ki se bo napil pri Ančki vina, pri kapelici, in potožil svoje bolečine v glavi. Komaj pričakujem dneva, kdaj da bo tisti srečni kapcinarček blagoslovil to novo zavetišče. Ančka bo gotovo povabila vse svoje privržence, ki bodo z gosp. županom in ta velikim možem iz Zaboršta spredaj stali s svojimi škropilnicami in kadilnicami. Kar je pa grešnikov, od Ančke zavrženih, in pa bralcev »Slovenskega Doma«, bodo pa zadaj stali in se trkali na svoje prsi: mea kulpa, mea kulpa, mea maksima kulpa. Zravan bodo pa premišljevali, če se boga bolj časti z mrtvim kamenjem in paradami, ali pa s tem, da bi se porabilo tisti denar **za reveže, posebno pri tej draginji. Pameten** spovednik bi Ančko gotovo opozoril, naj se ne moti in ne govori, da stavi kapelici Materi božji v čast, naj prizna sama sebi, da jo postavi za to, da bo — sama deležna časti, ko bo velika parada. — **Vseveden grešnik.**

d S Svete gore pri Litiji. Odkar nam je umrl gospod, mali Knižek, nas obiskujejo razni gospodje. Zadnji čas nam je pripeljal gosp. Majdič sebi enakega bratca, takozvanega devičarskega apostola. Ta je stresal jok iz rokava, da se je smejalo staro in mlado. Prva pridiga je še bila. Pri-

povedoval nam je o Gregorčičevi pesmi od nemčujev, kako so jo koloferali iz Janč. Nadalje, da naj se držimo stare vere. To je bilo vse, kar je bilo od njega hvale vredno. Vidiš, gospodine Canonicus, Čemažarianus, v naši stari veri se je reklo: Bog je Duh, kdor ga moli, ga mora **v duhu in v resnici moliti.** Po vaši politični novi veri se nam pa zdi, da ni več Duh, pač pa škric, podoben grozovitemu rabeljnu, ki bo neusmiljeno trpinčil vse one, ki nočejo po klerikalno misliti, seveda to le po smrti. Dalje se je reklo včasih: »kdor moli, naj se zapre v svoj hram, tvoj nebeški Oče, ki vidi na skrivem, ti bo vse povrnil.« A novi, **klerikalni** bog ne mara **skrivne** molitve, pač pa zahteva javne nastope z zastavo v uniformi v raznih družtvih z nebroj svetinjami, škapolirji, razno pisanih trakov, v ospredju cela tolpa trobentarjev, ki rjovejo kot Židje pred Jericho — vidite, dragi čitatelji, to zahteva novodobni, **klerikalni bog.** V drugi pridigi se je spremenil, kakor šoga v jeseni; sedaj je postal abstinentni misijonar. Ubogi pijanci! V tem ne bomo oporekali, je že dobro, da se poskrbi za take reveže, da se ne bodo valjali za plotovi in zmrzovali po cestnih jarkih, no, to bi že bilo krščansko delo usmiljenja, toda, vidiš g. kaplane, za naše potrebe nam ne boš meril pijače; le **sam se postiti**, kakor ti je drago, mi se ne brigamo za tvoje nasilstvo. Ljudje so bili raznih pogovorov; neka žena je rekla svojemu možu: Vidiš, Jaka, sedaj ne smeš več piti, ako nočeš, da bi te hudič vzel. Zdaj bosta enaka z našo Sivko, ona se bo navlekla iz korita, ti pa iz vodnjaka na žlampo.

Vidiš, Urška in Marijana, nič ne biti več pijana; ako boš še vince pila, boš s hudičem se možila. Le Kalan se naj s hudičem ženi, nas pa naj pusti pri miru; vsaka se bo omožila brez njegov'ga navodila. On naj se pod nosom brije in vodo namesto vinca pije.

Tretja pridiga je bila še čez vse slična; v tej je že kar besnel, kot razdražen pes; toda, kaplane, nam ne boš kaše pihal. Sreča tvoja, da si bil med nevednimi ženskami, drugače bi jo kalopiral, kot Nemčurji z Janč; kaj tebe brigajo napredni časopisi in kaj mi beremo? Vidiš, da opravljanje je tudi greh, mi se ne damo po farško komandirati.

Le pogledite naš'ga farja, kaj pobira jih z loparja. Tebi svet'jem, ti, Kalan, moli, pridgaj celi dan! To pač je tvoje delo, dá postavo ti debelo; kmeta pa pri miru pusti, svojo 'maš ti babjo gardo, tam govori, tam se usti. Pojdi se, Kalan solti, ne pa s kmeta norce briti!

o Gorenjske novice o

g Iz škojeloške okolice. (Ogenj v Stari Loki.) Dne 19. t. m. okolu petih popoldne je pričelo goret gospodarsko poslopje (pod) posestnice Marije Dolinar v Stari Loki. Ker je bilo na podu precej krme, je bil naenkrat ves v plamenu in ogenj se je lotil hipoma še poleg stoječe hiše iste posestnice, ki je vsa pogorela, in drvarnice sosede posestnice Mejač. Ker pa je med tem časom vlekel precej močan veter, je zanetil še kakih 200 korakov oddaljen hlev posestnika Valentina Jamnika, kateremu bi kmalu pogorela še hiša. Hlev mu je ves pogorel, hišo pa so še rešili. Kako je ogenj nastal, še ni znano. Sodi se, da je bilo podtaknjeno od zlobne roke. Škoda je precejšna, zavarovalnina pa zelo nizka, kot se sliši. Prihiti so na pomoč poleg domačih gasilcev še iz Godešča, Škofje Loke in Žabnice, katerim se je posrečilo ogenj v kratkem pogasiti. Prebivalci so v groznem strahu, kar je seveda popolnoma upravičeno. Največja sreča pri tem pa je pač ta, da so poslopja okrog vsa krita z opeko, kajti če bi bila krita s slamo, bi lahko zgorela cela vas.

g Iz Selške doline. Desetletna A. Lotrič z Rudnega se je obešala po železnem drogu pri vodni žagi. Pri tem jo je zgrabila neka kljuka za obleko in jo začela okoli vrteti. Zlomilo ji je obe nogi in eno roko. — Posestnik Soršk iz Topolja nad Selcih je nastavljal na njivi skobec vranam. Ko pride drugo jutro gledat na njivo, če se je kaj vjelo, najde v skobcu vjeto lisico in pri nji pet novorojenih lisičic. — Letina dobro kaže, da bi le ne bilo suše ali kake nevihte.

g Iz Cerkeļ pri Kranju. Zaznamovati imamo znaten napredek: »Ta velka mežnarija« ali kakor jo zmerjajo klerikalci: »Ljudski dom«, sezidan na velikanski pufl, je dobil razsvetlavo! Ali pravzaprav samo denar za njo. Preskrbel jo je klerikalni naš župan, Javornikov Tonček, s pomočjo bivšega liberalca, sedaj klerikalnega dohtarja Pegana, in sicer na stroške svojega sovaščana, ki je občudoval napredek Tončkove bajte in vrtca, odkar je župan! Za občinsko mirovno sodišče se seveda ni brigal, dasi je župan! Lep župan to, ki skrbi s tem za svoje občane, da jim provzroča po nepotrebnem stroške! Ampak njegova čast je sedaj s stroški vred za 70 K dražja, velika mežnarija ima 25 K za svečavo, čuki pa malo zadrege, ker saj dokler bo sedaj luč, ne bodo mogli več tako brez skrbi notri ležati.

g Iz Cerkeļ na Gorenjskem. Po tisti klaverni zmagi, ki so jo dosegli naši klerikalci z različnimi, tudi pod postavo spajajočimi pripomočki, pri zadnjih naših občinskih volitvah, se je začela sedaj klerikalna strahovlada. Cela ta strahovlada pa se vidi iz dveh središč: raz leco v župni cerkvi in pa iz občinskega odbora ven.

Bivši župnik od Sv. Katarine in **po naši milosti še vedno župnik cerkljanski**, gospod Dolinar, je čisto pozabil, v kateri namen so naši predniki z znojem in žulji sezidali, po svoji lepoti daleč naokrog slovečo cerkljansko cerkev, in zakaj da mi z znojem in z žulji pridobljene krajcarje in biro odrajtujemo farovski gospodi za živžev. On si očitno misli, da za to, da **nas zmerja**, da že tako napete razmere še bolj napenja in že tako vročo cerkljansko kri še bolj razpihuje... Mesto da bi nedolžna otroška srca slišala pri pridigah blagodejne besede **o krščanski ljubezni, o hvaležnosti in kreposti**, grme njegove pridige samo o politiki, proti neklerikalnemu časopisu, ker to časopisje edino v slovenskem jeziku še kaj po pravici pove; grmi in hujska proti naprednjakom, liberalcem, in svobodomiselcem, o katerih se še samemu veliko ne sanja. In ob taki duševni hrani, ob samem hujskanju farana proti faranu, dorašča naša mladina; kakšna bo, se že sedaj skrbljivo povprašujejo trezni starši. In za to ni čuda — in to nas veseli — da so uspehi njegovih hujskarij ravno nasprotni kot jih on hoče doseči. Ljudje čimdalje bolj spregledujejo, da je čitanje časopisov **samo stvar kšefta, stranke, pa tudi izobrazbe**. Noben pameten človek ne čita danes časopisja samo ene stranke, ker ve, če bi to delal, da bi kmalu lahko verjel, da Grintavec narobe stoji. Zlasti za klerikalno časopisje velja to. In vsak pameten človek ve, da ima časopisje toliko z vero opraviti, kot z lanskim snegom. Vera je v srcu, pa ne na jeziku, ali v možganih. Zato se pa napredno časopisje čimdalje bolj širi med nami, z njim vred pa tudi izobrazba. Gospod župnik pravi, da kar je napredno, da je to ničvredno; iz tega moramo sklepati, da je njegova Marijina družba že vsa napredna, pa še kakšna črna suknja tudi zraven. Ko se tako ščegetave zgodbe širijo o njej. Gosp. župnik ima sicer dobro zdravilo — kar za neumnega proglasi tistega, ki o svojem uhajanju med te prelube kaplanske jarčice kaj po neprevidnem izda — ampak vspricho ponavljajočih se takih zgodbic, svetujemo gosp. župniku, naj izvoli najprej pred svojim pragom — ne pomesti, ampak oprostite potrebni besedi — **pokidati**. — Drugo središče, iz katerega izhaja klerikalna strahovlada, je naš občinski odbor. Kdor ni klerikalec, temu nobene koncesije, nobenega patenta, nobene ugodne rešitve vložene vloge! Si bomo dobro zapomnili vsakega posameznika, ki sedi v odboru, zato jemljemo tako postopanje na znanje in ravnanje! Sicer je pa povrh še cela vrsta drugih oblasti nad enim ubogim občinskim odborom, in teh se bomo po svoji volji poslužili. Sicer pa bi bil, ako si misli čestiti bralec teh vrstic, da so naši občinski možje samo divje zverine, v veliki zmoti: prav krotke, ponižne živalice so to! Vse njih delo bi opravil tudi tisti mož, ki čuva tujo koruzo, samo, da bi mu glava migala. Krivico bi jim

delal, ako bi vsem očital zabitost, naše ljudstvo je v splošnem talentirano, zelo nadarjeno, toda navzlic vsej nadarjenosti in znani cerkljanski bojevitosti mu pade vsa korajža v hlače, ako le prihlača med njega »gospod«, ki ima osem gimnazijskih razredov, pa malo ljubljanskega lemenata! Kaj se hoče, taki so zaenkrat vrli naši občinski možje, in zato je gospod Dolinar mogočen pastir med ponižnimi ovčami in različnimi kozli brez rožičkov. Ako gospod Dolinar rečejo »ja« in krepko potegnejo vržinko, potem se oglasi cel čestiti zbor z urnebesnim »ja«, in če rečejo »ne«, pa z ravnotakim »ne«. To so zares možje na svojem mestu! — Drugo vprašanje pa je, ali je tako ravnanje občini v korist? Mi smo mnenja, da mora občinski odbor, tudi ako je izvoljen le od ene stranke, gledati na koristi cele občine, brez vsakega ozira, ali je stvar napredno ali klerikalno pobarvana, ali je vložnik klerikalec ali naprednjak. Vsak občinski odbor, ki dela drugače, je občini v škodo; vemo, da klerikalec ne bo nikdar delal drugače kot za klerikalca; zato pa tudi vemo, da ne bo prej miru in rednega gospodarstva, dokler ne pade klerikalni odbor. Zato pa tisti, katerim nam je še kaj za pravico, za poštenost in ugled cerkljanske občine, **v vrste in v boj proti ljudem, ki nas samo smešijo pred svetom! — Cerkljanski napredni občan.**

o Notranjske novice o

n **Ledine**. V nedeljo dne 23. t. m. priredi Ciril-Metodova podružnica za Ledine in okolico veselico zunaj na vrtu gostilne Lavrove s sledečim sporedom. Vprizorila se bode enodejanska igra, burka: »Dobro došli! Kdaj pojedete domov?« Nadalje bode srečolov, šaljiva pošta, godba in ples. Vabite se vsi narodno-misleči in v srcu svoj ponos slovenski čuteči, da bolj ko mogoče otmemo našo deco iz krempljev sovražnikovih ob naših jezikovnih mejah. Pričakovati je obilne udeležbe, kjer vsakogar zanima to, ko bodo naši kmečki fantje in dekleta prvokrat javno nastopili na odru. Torej na svidenje v nedeljo 23. t. m. v Ledinah pri Lavru, kjer bode zabave dovolj. V slučaju slabega vremena se veselica preloži na prihodnjo nedeljo.

n **Iz Orehka**. — **Cirilmetodarji, Cirilmetodarice!** Ali že veste za ukaz ljubljanske Cirilmetodarije, Cirilmetodarji za Matenjo vas in okolico, za prireditev **Cirilmetodarske veselice v Orehku dne 30. junija ob 4. popoldne**. Na sporedu je ples, petje, igre, šaljiva pošta in telefon, vrtljak in drugo. Postojnska godba (popolna) odkoraka ob 3. popoldne izpred Vilharjevega spomenika. Pridružite se ji ter nesite vse veselje s seboj na »Tehtnico«!

n **Postojna**. Ob priliki veselice za Sokolski dom dne 14. julija je slavna jamska komisija dovolila udeležencem te veselice znižan vstop v jamo. Vstopnina za udele-

žence bo znašala **le eno krono**. Opozarjamo, že danes vse prijatelje Sokolstva na to ugodnost, ki omogoči po izredno nizki ceni ogled jame.

n **Dole pri Idriji**. »Domoljub« z dne 13. junija t. l. piše, da so liberalci pri nadomestnih volitvah namestnikov v občinski zastop hoteli povzročiti pretep in da so njihovega somišljenika Nagodeta vrgli na tla. Resnica pa je, da je ravno vaš somišljenik Nagode bil prvi, ki je hotel povzročiti pretep, in se je, še predno se je volitev pričela, prepiral z našimi možmi. In ravno ta vaš somišljenik Nagode je bil prvi, ki je nekega nad 70 let starega moža sunil v prsi in nekega drugega moža pa zgrabil za vrat. Ker le ni bilo miru pred njimi, so jih naši možje res spravili proč. »Lažiljub« pa piše sedaj o liberalni surovosti, ker se naši možje niso pustili od klerikalnih backov pretepati. Nadalje piše »Domoljub«, da so pristaši S. L. S. zmagali v drugem razredu z večino 12 glasov. Resnica pa je, da so v II. razredu zmagali le z 8 glasovi, in še to z največjim nasilstvom in pritiskom. Tri tedne so neprestano agitirali in zadnjo noč pred volitvami niso dali volilcem, kjer so količkaj upali doseči, vso noč miru. Ako ni šlo drugače, so delali tudi s podkupovanjem. Tako je neki pristaš S. L. S. prišel k neki volilki ob 11. uri ponoči po pooblastilo, ker ga ni mogel drugače dobiti, ji je obljubil, da ji pripelje voz drv, seveda jih je tudi takoj drugi dan pripeljal. (Sporočite to zadevo natančno z imeni in pričami na naslov: **Kmečka pisarna, Ljubljana, Wolfova ulica**, ker je to kaznjivo podkupovanje volicev. — Ured.) Takih slučajev navedemo lahko več, in s kakimi nasilstvi so klerikalci agitirali. Pa vzlic temu ne bi bili klerikalci niti v II. razredu dobili večine, ko bi se bili naši volilci polnoštevilno udeležili volitve, tako jih je pa mnogo ostalo doma, ker se je od naše strani zelo malo agitiralo. Gotovo pa je, da ako bi volili odbornike in samo namestnike, bi bili klerikalci čisto gotovo propadli tudi v II. razredu, vzlic vsej svoji agitaciji in nasilstvu, ker naša stranka ima na izbiro dobrih mož, da ji ni potreba voliti v občinski odbor takih, ki so bili zaradi tatvine že kaznovani, in takih, ki otroke k tatvini nagovarjajo, kar se dogaja pri naših klerikalcih. Pa to zadevo ima menda sedaj c. kr. sodišče v rokah. O izidu te zadeve bomo še poročali. Pride še!

Ostali slovenski kraji

o **V Sv. Križu pri Trstu** se je vršila dne 16. t. m. neka klerikalna prireditev v prostorih Jakoba Magajne. Predstavljala se je igra: »Dve materi«. Neko prismojeno, mlečezobno dekle, ki služi pri šolskemu vodji, kateri hoče veljati tudi za liberalca, je predstavljalo pri tej priliki Mater božjo. Opravljeno je bilo popolnoma, kakor Mati božja na oltarju, in skazovala se

je dekletu tudi temu primerna čast. Tako se vsaj pripoveduje. Ni naš namen, da bi to kritizirali, ker pri predstavah se marsikaj vidi. Rečemo le, da za deželo to ni, da se večini ljudstva to ni dopadlo, ker je preveč verno in nabožno in ker je mnenja, da Mati božja spada le v cerkev, ne pa na gledališki oder. Prirediteljem svetujemo resno, naj spoštujejo verski čut ljudstva in naj se ne igrajo z ognjem, ker vtegnejo sicer doživeti kako britko razočaranje. — Prireditev je izpadla nad vse klavrno. Ne rečemo, da ni bila posečena, ali moj Bog, kaki ljudje so pa to bili: nekaj prismojenih babnic in pa otročad. Celotakoimenovani najboljši možje — stebri križkega klerikalizma — so se odlikovali s svojo **ne-navzočnostjo ter so šli mnogi raje na sokolsko slavnost na Opčine.** Matere bi mnogo boljše storile, da bi kupile svojim otrokom »šulence«, srajčke, rutice, krilca in drugo, kakor da jim dajejo denar za take vrste veselice. Pamet, pamet, matere in poslušajte svoje možje!

o Od Sv. Križa pri Trstu. Kaj si naš gosp. župnik vse izvoli v cerkvi; njegovi predniki so nemirne otroke odpeljali na odločen kraj klečat in otroka je prišla sramota in se je poboljšal. Kaj pa g. župnik Andrej Furlan zdaj dela? On prime otroka s tistimi svojimi rokami, ga strese, parkrat udari tako, da otrok toži več časa, da ga glava boli. Kaj se g. župniku zdi, da udari otroka 5—10 let starega s tako roko, ki lahko z enim udarcem konja ubije? Ali ne napravi lahko otroka nesrečnega in starše za celo življenje; še otrok ne moremo več spraviti v cerkev. »Ne grem,« pravi otrok, »me bo gospod tolkel.« Ali ne izgube otroci ljubezen do cerkve? Še nekaj. Imeli smo 12 dekletov in dan pred službo božjo se je **mogoče** katera posmejala in g. župnik se je spustil z vso naglico na cerkveni oder in je vse pevke spodil dol. Ljudstvo si je mislilo, da se mu je zmešala pamet; tako so zdaj dekline izgubile veselje in ne marajo več za cerkev, še manj za petje, tako da je moral za binkoštno praznike poklicati pevke iz Nabrežine, zdaj pa še tistih ni. Mi znamo, kaj bi on hotel in zakaj se jezi; on bi hotel, da bi vse naše dekline se vpisale v Marijino družbo, ma ne, g. župnik; v Križu imamo dve drugi društvi in imamo pevsko društvo »Skala« in telovadno društvo »Sokol«, tam jim že dovolimo, tam ne bodo ne tepene in ne zasramovane in se bodo izobraževale in nobeden ne bo cigani! daj krono za to, ali za ono. Vaše frakarce, g. župnik, pa dobro poznamo, tudi njih izobrazbo vidimo, Vi pa, če Vam kaj škodi kri v glavi, veste kam lahko greste. Ako se Vam ne dopade v Križu, predstavite se magari daleč, želimo Vam srečno pot. Ako pa Vam je drago, ostati tukaj, tudi dobro, odločno pa zahtevamo in hočemo, da Vi naših otrok ne smete nikdar več pretepati, drugače bo druga pela. Za zdaj zadosti, drugič kaj več.

o Iz Sv. Križa pri Trstu. Dne 5. junija so napravili otroci 4. in 5. razreda tukajšnje mestne slovenske ljudske šole izlet v Lipico. Starši so z veseljem prispevali za ta, precej daljni izlet. Nekateri starši so se celo izrekli, da bi radi žrtvovali še mnogo več za te poučne izlete, samo da si otroci razširijo duševno obzorje, da kaj vidijo in da se kaj naučijo. Roditelji dobro vedo, da so taki izleti neprecenljive vrednosti, ako se jih spretno vodi. Veselje navdaja človeka, ko vidi, da je ljudstvo tako vneto za šolo, za napredek in za izobrazbo. Ni naš namen, ta izlet podrobno opisati, ker to ne spada v političen list, samo omeñimo s hvaležnostjo, da je slavno oskrbnitvo c. kr. dvorne žrebčarne v Lipici prijazno sprejelo križko mladino, odkazalo ji vodnika, da ji pokaže razne znamenitosti in jo nazadnje ukazalo odpeljati s konji proti Trstu, od koder so se izletniki vrnili z vlakom v Sv. Križ. Ta dan ostane vsem udeležencem izleta gotovo za celo življenje v prijetnem spominu.

o Mavhinje je prijazna vasica blizu Devina, katera šteje okoli 60 hiš. Vas je vsa v zelenju. Lepo polje jo obdaja krog in krog. Pred dvema letoma si je izposlovala postajališče v 20 minut oddaljenih Vižovljah, za kar je potrosila 5000 K. V Vižovljah se je pred enim letom izvršil umor, ki je nastal vsled prepira pri nesrečnem kvartanju. 26leten mladenič je smrtno nevarno ranil 40letnega Blažina, gostilničarja in premožnega posestnika istotam. Ker je Blažina vsled dobljenih ran umrl, je bil krivec obsojen na šest let zapora. Pred kratkem se mu je kazen znižala na tri in pol leta pri porotnem sodišču v Trstu. V Mavhinjah, ker o tej vasi smo se namenili govoriti, je torej bila v nedeljo 9. t. m. tombola s plesom v korist ubogim šolskim učencem. Priredilo je to veselico pevsko in bralno društvo »Grmada«. Svirala je domača sokolska godba. Nikdo bi ne verjel, da je mogoče v tako neznatni vasi kaj takega doseči. Sokolsko društvo šteje **60 članov**, kateri so malone skoro vsi iz Mavhinj, le nekaj jih je iz bližnjih vasi. Pevsko in bralno društvo »Grmada«, katero smo že omenili, deluje tako izborna, da je veselje, i. t. d. Nad to vasjo naj se zgleduje marsikatera velika vas, ki šteje na tisoče prebivalcev, in katere društva le životarijo. Pa tudi delavni in varčni so Mavhenci. Iz koprivnic, katerih je tam okoli jako mnogo, izdelujejo — posebno zvečer — bičevnike in si s tem zaslužijo tisočake. Prebivalci so tu torej pridni in varčni, poleg tega pa narodno-napredni, ki se ne dajo ustrahovati od nikogar. Pristna podoba so žilavega Kraševca.

o V Trstu se bržčas že s prihodnjim šolskim letom odpravi malo semenišče (konvikt), za ustanovitev katerega si je stekel zasluge pokojni tržaški škof Dobrila. Hišo, v katerem je bilo nastanjeno no sedaj semenišče, kupi mestni magistrat in jo vporabi baje za muzej. Dijaki bodo

morali torej v Gorico, ako bodo hoteli ostati še nadalje v konviktu.

o V Rihembergu na Goriškem so imeli pred kratkem Sokolski ples. Udeležba je bila sijajna in plesalo in rajalo je vse vprek. Znano je, da so imeli v tej veliki občini 30 let klerikalci komando v rokah. Letos je pa padel »Port Artur«. Naprednjaki so zavzeli vse pozicije. Kdo ne bi se tedaj veselil in plesal? Nek klerikalni listič, ki ni vreden da se ga imenuje, je bil ves iz sebe, tulil je zaradi plesa, menda pa še bolj radi poraza pri občinskih volitvah, da je bilo kaj. Nobenemu ne zameri toliko, da je plesal, kakor — o joj! — »Orlom«. To ne da rihemberškimi klerikalci mirno spati, da so se »Orli« izneverili ter da so se udeležili sokolskega plesa. Se bodo morali pač na to privaditi in to ne samo na Vipavskem, ampak tudi marsikje drugje!

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Listnica uredništva.

Izpod Ratitovca: Bomo po možnosti vpoštevali, **Dopisujte**, s tem se najbolj vzbujajo zanimanje za list v kakem vsakem kraju.

Mnogo dopisov, med tem več obširnejših poročil, kot z Rake o uspeli Ciril-Methodovi veselici i. t. d., smo morali radi pomanjkanja prostora odložiti za prihodnjč. Prosimo gosp. dopisnike potrpljenja, pride vse na vrsto.

Iščem kovača

kateri bi lahko na svojo ali mojo roko **izvrševal v moji kovačnici obrt.**

Kovačnica je jako pripravna, in je ob deželni cesti. Prepustil jo bom za nizko ceno. Kovač je lahko oženjen ali samec.

Ponudbe naj se pošiljajo na **posestnika, kov. mojstra Franc Merčuna, Srednja vas v Tuhinjski dolini okr. Kamnik.** 42

Kri! in dober zajutr dosežejo odrasli in otroci, bolni in zdravi. Polovico stroškov prihranite
Moč! v gospodinjstvu na kavi, sladkorju in mleku, ako pijete **SLADIN**,
Zdravje! to je **dr. pl. Trnkóczyja SLADNI ČAJ.**

En zavojev velja 50 vin. Dobliva se povsod. Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po povzetju pod naslovom v glavni zalogi.

Lekarna pl. Trnkóczyja

in v Ljubljani zraven rotovža.

10 zapovedi

za kmetovalca in 10 zapovedi za zdravje, vsake posebej na papirju tiskane, dobi vsak človek zastonj, tudi po pošti, ako po nje piše v lekarno Trnkóczyja zraven rotovža v Ljubljani.